

Verden

Om nazi-gull

New York (NTB-DPA-AP): Den sveitsiske nasjonalbanken sendte 280 lastebillast med nazi-gull til Spania og Portugal som del av en hvitvaskings-operasjon under 2. verdenskrig.

Om rynker

London (NTB-Reuter): Undersøkelser som britiske leger har gjort av eneggede tvillinger viser at røyking resulterer i flere rynker og at man ser eldre ut enn man er, skriver avisen The Times mandag.

Ikke full kontroll over E-tjenesten

HD 14/1-97

Oslo (NTB): Forsvarets e-tjeneste er ikke under full nasjonal kontroll.

«I nasjonal kontroll er en hvit løgn fra den kalde krigens tid, sa tidligere statssekretær Oddmund Hammerstad (H) i den åpne høringen om hysj-tjenestene i Stortinget mandag.

Hammerstad sa at det fremgår av Karstad-utvalgets rapport at det ikke er et riktig bilde at e-tjenesten er under full nasjonal kontroll. Karstad-utvalget ble nedsatt i 1989 for å vurdere og anbefale endringer i e-tjenesten. Utvalgets rapport ble lagt fram i 1990.

De allierte

Rapporten er hemmelig, og Høyres tidligere forsvarsminister Per Ditlev-Simonsen har i åpen høring i Stortinget 9. desember i fjor sagt at forholdet til Norges allierte vil bli skadelidende dersom utvalgets rapport offentliggjøres.

Hammerstad har lenge bedt om at deler av rapporten må offentliggjøres, fordi den har betydning for Stortingets behandling av Lund-kommisjonens rapport om de hemmelige tjenester. Ditlev-Simonsen har avvist at Karstad-rapporten har betydning for Stortingets behandling av Lund-rapporten. Hammerstad var medlem av Karstad-utvalget.

Misvisende

Som begrunnelse for at e-tjenesten ikke er under nasjonal kontroll, anførte Hammerstad at «det er litt for mye av e-tjenestens innsamlingsata som går utenom nasjonal jse».

Hammerstad karakteriserte forsvarsminister Jørgen Kosmos uttalelser i Stortingets åpne høring 9. desember om e-tjenestens ytre apparat som misvisende.

«Det alt vesentlige»

Hvor stor del av informasjonen eller datamengden som e-tjenesten samlet inn, ble sendt til USA for videre behandling. Og hvordan kom informasjonsmaterialet tilbake og ble mottatt her, spurte Sps visepresident Edvard Grimstad.

— Jeg sa ikke USA. Det var det du som gjorde, bemerket Hammerstad, som svarte at «det alt vesentlige» blir sendt til USA for bearbeiding.

Hammerstad la til at medlemmene av Karstad-utvalget så dette forholdet meget raskt.

— Nasjonal kontroll var en problemstilling for Karstad-utvalget. Men av forskjellige grunner, som jeg kanskje ikke bør utpense mer enn jeg har gjort, ble ikke den

ETTER HØRINGEN: Tidligere statssekretær Oddmund Hammerstad forlater Stortinget etter den åpne høringen i går. I bakgrunnen Halvorsen Konditori. (NTB-foto: Fredrik Naumann)

nasjonale kontroll utvidet. Og kanskje kan man tro at dette var en deal (avtale). Det var jo amerikanerne som betalte mesteparten av denne virksomheten, og ville vel ha noe igjen. Da kan man ikke fortsette å snakke om nasjonal kontroll, sa Hammerstad.

Han la til at Stortingets nye kontrollutvalg av de hemmelige tjenester eller andre bør finne ut av om det er gjort noe med dette.

Krysserraketten

Som eksempel på hvor ønskelig det er med sterkere nasjonal kontroll, trakk Hammerstad fram den sovjetiske krysserraketten som kom på avveier en nyttårshelg først på 80-tallet. Raketten landet ved Enare sjø i Finland. Det tok drøyt fire dager før norske myndigheter fikk informasjon fra amerikanerne som gjorde det mulig å typebestemme raketten. Først da kom også russerne med sin beklagelse.

En bjørnejeger i Pasvikdalen hørte raketten. Han ringte ikke til VG eller Dagbladet som folk flest flest gjør nå om dagen. Han ringte til lensmannen. Saken ble derfor ikke en mediasak, ifølge Hammerstad.

— Men hadde det blitt en mediesak, ville norske myndigheter befunnet seg i en situasjon hvor de ikke kunne si noe om dette. Vi hadde ikke kunnet håndtere dette.

Det kunne blitt en krisehåndteringsak ut av det, sa Hammerstad.

Materiale til amerikanerne

Frp-formann Carl I. Hagens spørsmål avdekket mot slutten av

høringen mandag at Hammerstad også ser kravet til nasjonal kontroll som uforenlig med en praksis hvor norske myndigheter etter eget ønske og beslutning selv velger å sende innsamlende data til samar-

beidende tjenester for analyse.

— Det er ikke i samsvar med instruksjon for Forsvarets e-tjeneste å la materiale gå forbi norske analysesentra til amerikanerne, sa Hammerstad.

Hagen vil kartlegge

Oslo (NTB): — Vi må legge til grunn at irregulær virksomhet kan pågå i Politets overvåkingstjeneste og Forsvarets etterretningstjeneste. Vi plikter derfor å kartlegge om det er tilfelle, sier Stortingets hysj-kontrollør Per N. Hagen etter den åpne høringen med Oddmund Hammerstad mandag.

Per N. Hagen er leder i utvalget som Stortinget har

oppnevnt for å føre permanent kontroll med de hemmelige tjenester. Han ønsket etter høringen ikke å avsløre hvilke punkter i tidligere statssekretær Oddmund Hammerstads forklaring som eventuelt er verdt å forfølge.

— Jeg vil lese referatene først, sier Per N. Hagen.

Forundret

Oslo (NTB): Kringkastingssjef Einar Førde er svært forundret over påstanden fra Oddmund Hammerstad om at han skulle ha vært i Moskva sammen med tidligere seksjonssjef Trond Johansen i Forsvarets etterretningstjeneste.

— Jeg har vært i Moskva på tjenestereise sammen med NRK-journalist Jan Otto Johansen for å besøke NRK-korrespondenter, sier Førde.

Tar avstand

Oslo (NTB): Forsvarsminister Jørgen Kosmo tar kraftig avstand fra Oddmund Hammerstads påstand om at han ikke ga Stortingets kontrollkomite sannferdige opplysninger om Forsvarets etterretningstjeneste da han møtte til høring. Mandag sa Hammerstad at Kosmo hadde opptrådt «eklatant frekt» da han sa at det var full nasjonal kontroll med e-tjenesten.

Interessant

Oslo (NTB): Eks-statssekretær Oddmund Hammerstads etterretningstjeneste er interessant. Men høringen ga få nye detaljopplysninger.

Dette var flertalls-synet hos stortingspolitikere som mandag spurte ut Hammerstad i nær tre timer. Arbeiderpartiets Gunnar Skaug og dels Frp-leder Carl I. Hagen var mer skeptiske.